

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: ION N. CESĂRESCU

A B O N A M E N T U L

Pe an, în România	30 lei
6 luni	16 „
3 luni	8 „
Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni	

A P A R E

De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA & ADMINISTRAȚIA

BUCUREȘTI

11 — Strada Artei — 11

In dosul Palatului Justiției

Din cauza vacanței Paștelui, ziarul nostru va apare Duminică 4 Aprilie.

S U M A R

CODICELE LUI HAMMURABI, REGELE BABILONIEI. Un Cod de cinci și jumătate mii de ani (Introducere) de d-l Aurel Olteanu;

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ:

Inalta Curte de casație, s. II: G. I. Calianu cu Dragomir Calianu;

JURISPRUDENȚA STRAINA:

Tribunalul comercial din Geneva: D-șoara Octavian R. . . . . casă de toleranță cu o Observație de d-l D. Alexandrescu;

In chestia doctoratului în drept: scrisoarea d-lui N. St. Stănescu.—Bibliografii.

CODICELE LUI HAMMURABI REGELE BABILONIEI (*)

Un cod de cinci și jumătate mii de ani

(Urmare)

Trecem la partea *civilă* a codului. Puterea domnitorului era de origine dumnezeiască. Intregul cod ne dovedește că puterea Regilor nu se sprijinea pe *despotismul* imputat Regilor asiatici din vremile acestea.

Codul în nici un loc nu face amintire de «rege». Puterea regească Babilonienii o numea «*curte*» ceea ce întru cât-va e un concept de domeniul dreptului *public*. Pentru a arăta atribuțiunile fiscului de azi se folosea de denomiñațiunea «*palat*». Palatul era proprietarul întregului pământ babilonic. Aceia, cari au luat parte la războaielor de cucerire, pentru serviciile prestate primeau o *porțiune de pământ*, care rămânea în folosul lor vecinic, întocmai ca și imobilul feudal din evul mediu. Pământul ast-fel câștigat trecea de la tată la fiu. Nu se putea însă transmite *soției*, *fetei* sau unei *persoane străine*. Nu era însă condiție sine qua non, ca acela care se folosea de pământ să facă și servicii militare. Așa femeia după încetarea din viață a bărbatului avea și ea un drept de folosință asupra imobilului rămas după acesta, de și nu era datoare să trimită în locul ei un bărbat în tabără. Cetățeanul își pierde pământul primit de la palat de îndată ce trimitea un alt bărbat în locul său la oaste. În un caz dat, grădinele și casele treceau în folosința substitutului trimis, iar cele-lalte bunuri imobile reveneau de drept palatului.

(*) Vezi *Curierul Judiciar* No. 16 și 17 din a. c.

Tot bărbatul, care era *apt* trebuia să servească armata. Liberă de serviciu era numai vechia *castă a preoților* precum și *păstorii* însărcinați cu păzirea animalelor de prăsilă.

Principiile fundamentale ale dreptului obligațiilor, sunt aproape aceleași ca și azi. Vrednice de semnalare sunt următoarele: Nimenea nu poate să și facă singur dreptate. Cel ce se încumeta a lucra contra acestui principiu își pierde dreptul de creanță și trebuia să înapoieze ceea ce a luat. La cumpărarea unui sclav se presupunea, că el suferă de morbul, *benu*, dacă în timp de o lună de la predare, a fost cuprins de acest morb. În ce se atinge de lucrurile mobile se pusese principiul: *Casum sentit dominus* (23).

Agricultura, în timpul lui Hammurabi, ajunsese la un înalt grad de dezvoltare. Babiloneanul era din fire războinic. Luptele de cucerire și apărare cereau aprovizionări mari de cereale. Ca să nu se simtă lipsa acestora, codul oprea ca pământul să rămână *ne cultivat*. Pentru încurajarea agriculturii și îndemnarea oamenilor săi la muncă, Hammurabi puse următoarea regulă: «cine cultivă un pământ străin în timp de patru ani, după acest timp câștigă jumătate din el, de și acesta ar fi aparținut altuia». Dispozițiunea aceasta ne reamintește vechia axiomă germană: *Wer nicht kann deichen, muss weichen*. Mai multe dispozițiuni regulează arenda, meteajul (arendarea pe dijmă), plantațiunile, etc. Raporturile dintre stăpâni și muncitorii sunt bine și echitabil regulate. În cazul unei recolte rea sau inundațiunii, arendașul plătea mai puțin de cât s'a stipulat (24). Pământul arător și grădinele trebuiau udate sistematic. Intreaga țară era încrucisată de irigațiuni. Intinderea dreptului de pescărit al posesorilor de pe lângă țărmurile canalurilor era fix stabilit. Babilonienii cultivați cu predilecțiune grădinele în lucrarea cărora erau adeverați maestrii.

Femeia în societatea Babiloniei ocupa un loc onorabil. Babilonienii aveau și obiceiuri ciudate. Fie-care fată trebuia să își sacrifice *virginitatea* zeiței și încă *pentru bani*. Virginele ajunse la dezvoltarea necesară, în anumite zile de sărbători, să duceau în templul *Belisei* (*Mylita*) legate la cap cu o funie, semn că ele nu satisfăcuseră încă obligațiunea de sacrificare. Aici erau așteptate de

(23) Mai exact res perit domino: lucrul piere pentru stăpânul său. (Nota I. T.).

(24) Contestabil.

bărbați, cari își alegeau din cele venite. Cea aleasă, dacă i se arunca banii trebuia să urmeze voinței bărbatului. Bani aruncați treceau în visteria și proprietatea templului. Fetele urite trebuiau să aștepte mai mult până le venea rindul. Cele avute veneau în trăsuri scumpe însoțite de ceata servitorilor și servitoarelor. Herodot, ca complectare la acestea, ne istorisește, că fețele cari sacrificase odată numai puteau fi căpătate. Părintele istoriei în punctul acesta nu a prins adevărul, căci în Codul lui Hammurabi dăm de foarte multe dispozițiuni, cari regulamentează cu de amăruntul chestia prostituției. Cu toate acestea femeia din Babilon nu era o simplă sclavă, un instrument pasiv dat bărbatului pentru desfătare precum să credea până acum, ci o ființă în foarte multe privințe egal îndreptățită cu bărbatul. Ea era pusă sub scutul legii și văi de acela, care să incumăta să nesocotească drepturile ei.

Din întregul sistem al Codului reese, că *basa familiei babiloniene era căsătoria*. Ea avea un caracter pur civil și să forma prin un act făcut înscris. De aici deducem, că contractul de căsătorie prin care soții se căsătoreau, ca și azi, se sprijinea pe *consimțământul părților* respective a soților.

Babilonianul putea să își ia numai o singură femeie—*monogamie*—. Să admit însă și unele excepțiuni la această regulă și anume pentru cazul când *prima soție rămânea stearpă*. De sigur că Hammurabi a admis excepțiunea cu considerare la împrejurarea, că nașterea de copii este unul din scopurile principale a căsătoriei. A lua și o a doua femeie era numai un drept dar nu și o obligațiune a bărbatului. Soția a doua nu avea aceleași drepturi ca cea dintâi. La încetarea din viață a bărbatului, femeia a doua, nu era în drept să se folosească de averea rămasă după acesta. Nu putea să ceară *divisiunea* averilor câștigate în decursul conviețuirii sale cu bărbatul. Toate aceste drepturi însă le avea soția primă.

Cât timp bărbatul era în tabără sau absent cârmuirea averii și a familiei trecea la femeie. Dacă soția bărbatului, ajuns în captivitate, își părăsea casa și începea relații cu un alt bărbat, să pedepsea cu moarte. Scăpa însă de această pedepsă de îndată ce putea să probeze că adevăratul bărbat nu i-a lăsat cu ce să trăiască. Când bărbatul se reîntorcea din captivitate, putea să își ceară îndărăt femeia infidelă. Nu avea acest drept bărbatul, care a părăsit serviciul militar, a fugit de la oaste. Un astfel de bărbat fiind nedemn, femeia nu era obligată să-l urmeze.

Mirele cinstea pe socrul său cu bani ori alte obiecte de valoare—*Contra—dos*. Mireasa primea un dar de logodnă. Părintele miresei era îndatorat să își doteze fica, să îi dea zestre, pentru ca cu aceasta să se poată întâmpina nevoile căsătoriei.

Puterea maritală, această însușire caracteristică a popoarelor vechi o găsim deja încetată la Babilonienii, de oare-ce zestrea, precum și darul de logodnă era *proprietatea exclusivă a femeii*. Bărbatul asupra acestor patrimonii aduse în căsătorie avea numai un drept de administrațiune.

Toate bunurile ce se câștigau prin soți în decursul căsătoriei erau supuse comunității, în înțelesul că soția la desfacerea căsătoriei lua cu drept de pro-

prietate jumătate din averea mobilă împreună dobândită.

Codul Hammurabi cunoștea și un patrimoniu deosebit al femeii, un quasi *peculium*, pe care ea îl putea singură înstrăina chiar și în decursul căsătoriei. În ce se atinge de acest patrimoniu, femeia putea să contracteze obligațiuni cu sau fără știrea și invoirea bărbatului. Cu alte cuvinte femeia putea să facă tot felul de contracte fie ele gratuite fie oneroase.

Bărbatul nu răspundea pentru datoriile contractate de femeia sa. Asemenea nici soția nu era datoare să plătească din al ei datoriile bărbatului, contractate înainte de încheierea căsătoriei. Răspundea însă dinpreună cu bărbatul pentru toate datoriile făcute de acesta în decursul căsătoriei, întru cât în contractul de căsătorie nu s'a stipulat o clausă contrarie.

Bărbatul nu putea să își alunge sau să își părăsească femeia pe motivul, că ea e bolnăvicioasă. Femeia era însă în drept să își părăsească bărbatul și să ceară restituirea zestrei, dacă acesta ducea o viață desfrănată.

Dispozițiunile relative la moșteniri sunt umane și echitabile. Fetele prin primirea zestrei erau pe deplin excluse din averea părintească. Dacă ele nu apucase să se mărite, frații trebuia să se îngrijească de susținerea lor și în caz de măritare să le dea zestre corespunzătoare. Pământul trecea de la tată la fiu, deci el nu putea fi ereditat prin sexul frumos.

Părintele era în drept să își înlăture fiul de la succesiune. Pentru ca să poată face aceasta trebuia neapărat ca fiul să fi necinstit pe părintele său, iar cauza de desmoștenire să fi fost recunoscută prin o carte de judecată, care se da numai atunci când copilul necinstea pe tatăl său pentru a doua oară. Pentru cea de întâi necinstire tatăl trebuia să ierte pe fiul său.

Veduva avea un drept de folosință asupra întregii averi rămase după bărbatul ei, dacă copii născuți din căsătoria veduvei legitime erau încă minori. Dreptul acesta nu se stingea nici atunci când veduva trecea în o a doua căsătorie. În cazul ultim soția decedatului trebuia să se îngrijească de creșterea copiilor rămași. Dacă fiu mortului erau majori, veduva moșteneau din averea mobilă cu drept de proprietate atâta cât făcea porțiunea unui copil. Afară de acesta își mai lua și zestrea și darul de logodnă.

Codul cunoștea și sistemul adopțiunii, în sensul că cine-va putea să înfieze un copil, dându-i drepturi ca unui legiuit al său prunc. Mai multe articole ne dau condițiunile și modul adopțiunii, care după cum să poate vedea din Cod pătrunsese adânc în obiceiurile babiloniene.

Răsboiul era ocupațiunea principală a regilor. Mulți din ei și-au petrecut mai întreaga lor viață pe câmpul de răzbel. Ostașul, deci era foarte prețuit. Aceasta o știm chiar din Codul lui Hammurabi, care ne spune, că «acela care a luptat alături cu trupele regelui și a căzut în captivitate, trebuie răscumpărat». În scopul acesta, în prima linie, se folosea averea proprie a captivului. Dacă aceasta nu era de ajuns sau el nu avea nici o avere, spesele de răscumpărare le suporta comuna. Dacă nici aceasta nu dispunea de mijloacele ne-

cesare atunci sarcina trecea la *palat* adică fisc (§ 32).

Bijuteriile, sculele, lucrările de artă găsite în mormintele din Ur, cari probabil au fost lucrate înainte de Christos cu 3000 de ani, ne documentează că *industria* babiloniană, în *toate ramurile ei*, ajunsese la un grad înalt de dezvoltare. Erau renumiți în deosebi *săpătorii în piatră*, cărora avem de a le mulțumi de descoperirile făcute în vremile noastre. Legăturile frecvente dintre industriași, între sine, meșterii precum și muncitorii lor cer o reglementare legislativă. Codul lui Hammurabi nici în punctul acesta nu ne-a rămas dator. Normele cari reglementează raporturile de drept născute din industrie, cu unele modificări de tot neînsemnate, ar putea fi aduse de ori ce cod modern.

Industria înfloritoare a dat avânt și *comerciului*. Neguțătorii erau un fel de *oșteri ai statului*. Ei intermedia circulațiunea prin ajutorul *comișilor*, a căror activitate se extinsese până și în cele mai îndepărtate și ascunse colțuri a țării. Codul reglementează cu cea mai mare cunoștință de cauză *împrumutul și afacerile de comision*. Mărfurile și valorile să daă și primeau în comision prin o *recunoștință dată înscris*. Asemenea ori ce plată, răfuiala între comisionari și comitent trebuia *probată* prin un act, *chitanță făcută înscris*. În lipsa unei atari scripturi, plata, răfuiala să considera de *nefăcută, inexistentă* după ce *proba cu martori* în privința acestor acte *era exclusă*.

Comercianții purta *registre* în ordine, după cum să vede aceasta din cazul firmei *Mura su și fi*. Comerciantul care primea de la comisionari săi bani trebuia să-i dea *chitanță*.

Babilonul a fost un loc de descărcare a mărfurilor, cari veneau din India, Arabia, Egipt, Syria etc. Cea ce nu să putea înstrăina la moment sau era menit pentru *transit* trebuia *depozitat*. Pe calea aceasta, Babilonienii, ajung la ideea *magazinelor publice*, cari sunt pe deplin cunoscute lui Hammurabi, și acesta în codul său consacra mai multe capitole acestei instituțiuni. Cu acestea ne vom ocupa mai de aproape ceva mai târziu, în un articol separat.

În legătură cu magazinele publice să reglementează și *dreptul maritim* și *construirea* de corăbii.

Câte-va articole reglementează și partea *civilă a creditelor* acordate de *cărciumari*. Operațiunile acestea, cari așa să vede că erau la ordinea zilei și pe timpul lui Hammurabi, au fost *prohibite* până la o sumă oare care.

Codul Hammurabi în unele privințe întrece chiar și codurile moderne. Așa în el găsim și norme cari fixează responsabilitatea *medicilor* și *veterinarilor*, ceea ce în codurile de azi lipsește cu desăvârșire. Ce-va curios! Dacă pacientul medicului moare, trebuie să își *muște mâinele* ⁽³⁰⁾. Dacă moare un animal ce a fost dat în îngrijirea veterinarului, acesta are să *plătească a patra parte din valoarea lui*.

Societatea în care a trăit Hammurabi, dacă vom ține seamă de vechimea timpului, era destul de *cultă*. Scrierea era în deobște cunoscută și folosită. Numărul *analfabeților* era mic. Documente avem în abundență. Citez conținutul câtor-va epis-

tole găsite din această epocă. În una soția, după ce încunoștiințază pe bărbatul ei care se afla în călătorie că copiii sunt cu toții sănătoși, îi cere un sfat în o *afacere de tot neînsemnată*. Un fiu se adresează părintelui său și îi vestește că un cutare l'a lovit greu și că-i va trage câte-va bețe peste spate, dar înainte de a se apuca de lucru și a-și răsbuna, îi *cere sfatul*. Un alt fiu cere părintelui său trimiterea banilor de mai multe ori promiși sub curiosul pretext ca să poată da *rugăciuni noi pentru el* ⁽³¹⁾.

Codul pentru cele mai multe cazuri, cerea o *probă scrisă* pentru stabilirea adevărului unui fapt contestat înaintea judecătorului.

Documentele se scriau pe *table de lut*, care ca să-și păstreze țaria, se ardeau în foc. Adesea se scria și pe țiglele cu cari se edifica casele.

Babiloneanul distingea următoarele *instrumente*: a) *scriptura simplă*, care se scria pe table cu caracterele cuneiforme; b) *contractele*, cari se încheiau înaintea consilierilor; c) *acte autentice*, cari se puteau forma numai prin cooperarea judecătorilor.

Procesul civil era depus în mâna *judecătorilor* (?). Codul cunoștea: a) *judecători singulari*; b) *colegiul de judecători*; c) *consilierii*, cari se recrutau din bătrânii popoului. Numai judecătorul putea să decidă în cauză. El aducea o *carte de judecată* pe care o înmâna în *scris* părților litigante. Afară de scriptură, ca mijloc de probă se admitea: *producerea de martori și jurământul părților*.

Actele autentice menite a constata un drept sau un fapt se putea redacta *numai înaintea unui colegiul de judecători*. Asemenea numai mai *mulți judecători* în *ședință* puteau să *legalizeze* un înscris.

Supremul for judecătoresc al Babilonienilor rezida în Babilon. El hotăra în *ultimă instanță* în toate pricinile mai încurcate și controversate.

Codul lui Hammurabi nu cuprinde însă nici o dispozițiune în ceea-ce privește *casta preoților* și *serviciul divin*, deci el e *pur profan*, cu totul emancipat de sub influența dogmelor religioase.

Codul se finește cu un *blestem*, care e cu mult mai aspru de cât acela al lui Moise, care sancționează legământul reînnoit ⁽³²⁾.

Sunt interesante și demne de studiu și amănuntele Codului. Dacă publicul cititor va arăta vre un interes, în un studiu de mai târziu, poate că vom intra și în amănunte.

Trăim vremuri peste măsură interesante. Dacă expedițiunile prezente și viitoare din Babilon vor înainta numai de cât și vor fi încoronate cu succes, atunci în curând aceea ce până acum era cunoscut sub numele de *preistoric* va trebui șters din manuale și înlocuit cu fapte pe deplin documentate și elucidate.

O comparațiune, cât de sumară, între Codurile civile de azi și legea lui Hammurabi, ne va convinge, că în trăsuri generale, ba s'ar putea zice și în amănunțimi *principiile fundamentale* ale dreptului *sunt tot acelea*. Ici colo li s'a schimbat *numai haina* ruplă de viforul vremurilor.

Hammurabi nu a exagerat atunci când 'și-a nu-

⁽³⁰⁾ Nu înțeleg ce va voi să înțeleagă colegul meu prin aceste cuvinte: § 208 dispune că medicului i se vor tăia mâinele. (Nota I. T.).

⁽³¹⁾ Vezi F. Delitch; Babel und Bibel, pag. 25.

⁽³²⁾ Vezi Moise, V, cap. 27—28. Pentru curiositate îl dăm în fragmente (Va fi tradus în întregime la finele Codicelui. Nota I. T.).

mit cuvintele sale *prețioase*. In adevăr, cu ajutorul dispozițiilor formulate de Hammurabi, și cele mai încurcate procese ale timpului nostru ar putea fi rezolvate spre mulțumirea tuturor.

(Va urma)
1903, Verșeț (Ungaria)

Dr. Aureliu Olteanu
Advocat

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. II

Audiența de la 10 Februarie 1904

Președinția D-lui N. MANDREA, Președinte

Gheorghe I. Calianu cu Dragomir Calianu

Decisiunea corecțională No. 179

Casație.—Recurs.—Camera de punere sub acuzare.—Decisie de trimetere a unui prevenit înaintea instanțelor represive.—Dacă prevenitul are drept de recurs.—Cas în care are acest drept.—(Art. 137, 117 și 524 din pr. penală).

Camera de punere sub acuzare.—Decisiunile ei.—Retragerea Ministerului public și a grefierului când se deșab și se dă.—Cine trebuie să facă dovadă că nu s'au retras.—(Art. 219 proc. pen.).

1. *Prevenitul care a fost scos de sub urmărire prin ordonanța judecătorului de instrucțiune însă a fost trimis înaintea instanțelor represive prin decizia camerei de punere sub acuzare în urma opoziției făcută la acea cameră contra ordonanței de neurmărire a judecătorului de instrucțiune de către partea civilă sau de către Ministerul public, are drept de recurs în casație contra deciziei camerei de punere sub acuzare.*

2. *Cel ce pretinde că o decizie a camerei de punere sub acuzare a fost dată fără ca Ministerul public și grefierul să se fi retras din camera de deliberare, trebuie să facă dovada acestei alegațiuni.*

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d. consilier R. N. Opreanu;

Pe d-nii avocați P. Borș și I. Th. Florescu, în dezvoltarea motivelor de casare;

Pe d. avocat C. G. Disescu, în combaterea motivelor și în susținerea incidentului de neadmisibilitatea recursului făcut contra unei deciziuni a Camerei de punere sub acuzare;

Pe d-nii avocați P. Borș și I. Th. Florescu în combaterea incidentului, și

Pe d. procuror St. Stătescu în concluziuni;

Deliberând,

Având în vedere recursul făcut de Gheorghe I. Calianu în contra deciziunii camerei punerei sub acuzare a Curții de apel din București cu No. 277 din 1903, care reformă, după opoziția părții vătămată, ordonanța de neurmărire dată de judecătorul de instrucțiune în favoarea sus numitului, și îl trimite în judecata tribunalului corecțional pentru delictul de fals;

Având în vedere cererea făcută de d-l Procuror de a se declara acest recurs ca neadmisibil;

Considerând că de și după art. 137, aliniatul II din procedura penală, prevenitul nu poate forma opozițiune la camera de punere sub acuzare de cât în contra ordonanței date de judecătorul de instrucțiune în virtutea art. 117 și 524 din proc. penală, adică în ce privește liberarea provisorie și competența, și prin urmare s'ar putea zice că, din momentul ce dreptul de opozițiune nu-i este deschis la camera de punere sub acuzare de cât în aceste două cazuri, ar urma că nici dreptul de recurs în casație, în afară de casurile sus arătate, nu l poate avea prevenitul, totuși însă, în ceea ce privește dreptul de recurs în casație, urmează să se

facă o distincțiune, și anume aceea când ordonanța judecătorului este dată fără cas de urmărire și a fost reformată de camera de punere sub acuzare după opozițiunea părții civile sau a Ministerului public căci dispozițiile art. 117 pr. pen. nu se referă de cât la ordonanțele de urmărire date de judecătorul de instrucțiune în contra prevenitului, și pe cât timp aceste dispoziții ale legii deroagă principiului general de egalitatea părților înaintea justiției, ele trebuiesc restrinse la casurile prevăzute de lege;

Considerând că atunci când ordonanța judecătorului de instrucțiune apără pe prevenit de orice vină, și este reformată după opozițiunea părții civile sau a Ministerului public de către Camera de punere sub acuzare, care trimite pe prevenit înaintea instanțelor represive, fără ca acesta să fi avut puțința de a se apăra, dreptatea cere ca să se lase prevenitului puțința de a recurge contra deciziei care reformează ordonanța ce-i era favorabilă, pentru a putea examina și discuta dacă opozițiunea formată contra ordonanței judecătorului de instrucțiune a fost făcută de o parte ce avea dreptul să o facă, dacă a fost făcută în mod regulat, în termen și înaintea unei camere de punere sub acuzare competentă și dacă această instanță a judecat în conformitate cu legea;

Considerând dar că din momentul ce trebuie să se recunoască prevenitului acest drept de a se apăra contra deciziunii camerei de punere sub acuzare ce a reformat ordonanța judecătorului de instrucțiune ce-i era favorabilă, acest drept nu și-l poate exercita prevenitul de cât pe calea recursului în casație singura instanță înaintea căreia densusul poate invoca și propune mijloacele sale de apărare întru cât este unica instanță competentă să anuleze decisiile camerei de punere sub acuzare;

Că așa fiind incidentul ridicat are a fi respins ca neîntemeiat;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge incidentul ca neîntemeiat.

Asupra motivului al doilea de casare:

• Violarea art. 219 din condica de pr. penală.

• Din decisiunea Camerei de punere sub acuzare atacată cu recursul nostru, nu se constată că d-l procuror după ce și-a dat rechizițiunile sale scrise, să se fi retras din Cameră, precum nici grefierul.

• Omisiunea aceasta este substanțială căci deliberațiunile Camerei de punere sub acuzare, trebuie să fie secrete și această formalitate trebuie anume să se constate prin însuși decisiune.

Având în vedere că din decisiunea camerei de punere sub acuzare supusă recursului se constată că camera a deliberat și a dat decisiunea sa după ce s'a dat citire actelor, rechizitorului Ministerului public și după ce d-l procuror general a fost ascultat în concluziunile sale;

Că dar presupțiunea este că deliberațiunea camerei a avut loc după ce grefierul și procurorul general s'au retras, și deci recurentului îi incumbă sarcina să dovedească cele ce alegă prin motivul de casare;

Că nefăcând această dovadă, urmează ca acest motiv de casare să fie respins ca nedovedit și neîntemeiat;

Având în vedere că asupra motivului întâi de casare întemeiat pe un exces de putere și violarea art. 137 din proc. penală, ivindu-se divergență de opiniuni, urmează a se judeca din nou, la un alt termen de complectul prevăzut de art. 22 din legea organică a acestei curți;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge incidentul, etc.

Audiența de la 24 Februarie 1904

Președinția d-lui C. C. ȘTEFANESCU, Consilier

Gheorghe I. Calianu cu Dragomir Calianu

Partea civilă.—Modul de constituire ca parte civilă a celui vătămat.—Declarație formală.—Înțelesul cuvântului «formal».—Cerere de daune interese.—Interpretare suverană a instanțelor de fond.—(Art. 6 Pr. pen.).

Pentru ca acela care face o plângere să poată

avea calitatea de parte litigantă în procesul născut din acea plângere, va trebui să declare formal că se constituie parte civilă sau, în lipsă de o asemenea declarație, să facă o cerere de daune interese.

Prin declarația formală legiuitorul nu înțelege o declarație în termeni sacramentali, de oare-ce legiuitorul admite constituirea de parte civilă printr'o simplă interpretare de voință, atunci când reclamantul a făcut o cerere de despăgubire, și instanțele de fond sunt suverane să aprecieze dacă din atitudinea și din actele făcute de partea vătămată rezultă că a înțeles sau nu să se constituie parte civilă.

Decisiunea 240/904. — Respins recursul făcut de Gheorghe I. Calianu contra decisiunii Camerei de punere sub acuzare din București cu No. 277/903.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier R. N. Opreanu;

Pe d-l avocat P. Borș din partea recurentului în dezvoltarea motivului de casare rămas în divergență;

Pe d-l avocat C. Arion pentru partea civilă în combaterea motivului;

Pe d-l Procuror în concluziuni;

Deliberând,

Asupra motivului de casare rămas în divergență :

I. «Exces de putere și violarea art. 137 din C. proc. penală. Dragomir Calianu nu s'a constituit parte civilă nici prin plângerea sa primordială din 27 Septembrie 1902 făcută către Procurorul tribunalului Vlașca, nici prin vre-un alt act posterior de la acea dată până la darea ordonanței definitive a judecării instructor No. 137 din 24 Decembrie 1902 de neurmărire, în baza art. 129 pr. pen., relativă la falșul atribuit mie a semnăturii aceleia pe cambia mea de 18714 lei, 36 bani, ce am a lua de la el. Dar pentru ca dănsul să fi putut avea dreptul de parte litigantă, de justițiabil în proces: trebuia indispensabil ca să fi făcut o declarație expresă și formală că se constituie parte civilă în proces, alegându-și chiar domiciliul la greșea tribunalului unde se făcea instrucțiunea, potrivit art. 6, 60, 63 și 65 din C. pr. pen. Faptul de altminteri verificându-se de instanța de fond, de Camera punerii sub acuzare prin decizia sa No. 277 din 16 Decembrie 1903, se stabilește și se recunoaște că Dragomir Calianu nu s'a constituit ca parte civilă prin cuvintele: «că de și în adevăr nu s'a constituit formal parte civilă, totuși c'neva devine ca investit nemijlocit cu o atare calitate când face o declarație în falș».

«Cu toate acestea Dragomir Calianu fără a fi parte civilă în cauză, pentru care cuvânt nici nu i s'a notificat ordonanța de neurmărire a judecării instructor, face după nouă luni opozițiune la Camera de punere sub acuzare în virtutea art. 137 din C. pr. pen. și această instanță superioară, cu toate opunerile mele de neadmisibilitatea unei opozițiuni făcute de o parte care nu-i parte civilă și care prin consecință n'are dreptul de a exercita atare drept, consideră acea opozițiune ca admisibilă în principii, ba face și un supliment de instrucțiune pe baza căreia decide trimiterea mea înaintea instanțelor corecționale pentru a fi judecat de delictul de falș prevăzut de art. 125 din C. p., de care m'ași fi făcut culpabil.

«Această decisiune, dupe cum vom demonstra este dată cu exces de putere și violarea art. 137 din Cod. pr. pen.»

Având în vedere decizia supusă recursului, prin care Camera de punere sub acuzare a admis opoziția făcută de Dragomir I. Calianu contra ordonanței de neurmărire dată de Judele-Instructor în cauza lui G. I. Calianu, motivând că D. I. Calianu are calitatea de parte civilă;

Considerând că după art. 6 pr. pen. pentru ca acela care face o plângere să poată avea calitatea de parte litigantă în procesul născut din acea plângere, va trebui să declare formal că se constituie parte ci-

vilă sau în lipsă de o asemenea declarație, să facă o cerere de daune interese;

Că prin declarația formală legiuitorul nu înțelege o declarație în termeni sacramentali, de oare ce în același articol admite constituirea de parte civilă printr'o simplă interpretare de voință, atunci când reclamantul a făcut o cerere de despăgubire;

Că cuvântul formal e întrebuițat numai în opozițiune cu constituirea tacită, care rezultă din cererea de daune interese, pentru a deosebi cele două moduri de constituire de parte civilă, expresă și tacită;

Că legiuitorul nostru admitând ast-fel constituirea de parte civilă tacită, rămâne ca instanța de fond să aprecieze dacă din atitudinea și din actele făcute de partea vătămată rezultă că a înțeles sau nu să se constituie parte civilă;

Considerând că, în speșă, Camera de punere sub acuzare apreciind că, din diferitele acte făcute de Dragomir Calianu, rezultă că acesta s'a constituit parte civilă în procesul penal privitor pe recurent, această apreciere departe de a viola dispozițiile art. 6 pr. pen. este suverană și scapă censurii Curții de casație;

Că de aceia motivul este nefondat.

Pentru aceste motive, Curtea, de acord cu d-l procuror St. Stătescu, respinge recursul etc.

TRIBUNALUL COMERCIAL DIN GENEVA

Audiența de la 9 Mai 1902

Președenția D-lui DUPONT, Președinte

Casă de toleranță. — Comerciant. — Faliment. — Art. 3, 695 C. com. rom.

Persoanele care țin o casă de toleranță și care cumpără vinuri și alte băuturi spre a le revinde, făcând obicinuit acte de comerț, sunt comerciante, și ca atare, pot fi declarate în stare de faliment.

Tribunalul,

Considerând că D-soara Octaviana R. . . . . ține în orașul Geneva o casă de toleranță; că ea cumpără vinuri și alte băuturi spre a le revinde clientelei sale, făcând ast-fel obicinuit acte de comerț: — Considerând, în drept, că două condiții sunt necesare pentru ca cine-va să poată fi declarat falit: 1° Calitatea de comerciant; 2° încetarea plăților (*); — Considerând că de și jurisprudența franceză este în sens opus, jurisprudența genevesă a decis de mult că acei cari țin case de toleranță sunt comercianți; că, în urma cererilor mai multor furnisori introduse înaintea acestui tribunal, s'a dat mai multe hotărâri în acest sens; — Considerând că tribunalul nu are a se ocupa de cât de cauzele pendente înaintea sa, fără a avea a examina dacă părțile care se judecă sunt mai mult sau mai puțin nedemne din punctul de vedere al moralei sociale; că asemenea chestiune privește opinia publică; și în ori-ce caz, alte tribunale de cât acela chemat a se pronunța astă dî; — Considerând că se stabilește în mod constant că Octaviana R. . . . . făcea acte de comerț; că, dacă ea n'a ținut registre și n'a îndeplinit cele-l'alte obligații impuse comercianților în genere, ea nu poate să tragă un argument în favoarea sa din propria sa neglijență; că ea

(*) «Comerciantul care a încetat plățile pentru datoriile sale comerciale, este în stare de faliment», dice art. 695 din Codul de comerț român (683 com. ital.); de unde rezultă că un comerciant nu poate fi declarat falit pentru datorii *necomerciale*. Cpr. C. București, *Dreptul* din 1891, No. 59. Tănăsianu, *Falimentele*, p. 27. Majoritatea autorilor francezi se pronunță tot în acest sens, de și în Franța chestiunea este controversată. Cpr. Thaller, *Tr. élément. de dr. comm.*, 1490. Lyon Caen et Renault, *Tr. de dr. comm.*, VII, 62. Bravard et Demangeat *Tr. de dr. comm.*, V, p. 19, 20 (ed. a 2-a). Massé, *Dr. comm.*, II, 1151, etc.

nu poate, de asemenea, invoca propria sa nedemnităte pentru a împiedica pe creditorii ei de a-și ocroti interesele lor: că, deci, calitatea de comerciantă a numitei nu poate fi tăgăduită;—Considerând că starea de încetări de plăți este pe deplin stabilită;

Pentru aceste motive, declară pe numita Octaviana R. . . . . în stare de faliment, etc.

(Din *Septămăna judiciară, La Semaine judiciaire, anul 1902*).

Observație.—Tribunalul comercial din Geneva își menține vechea sa jurisprudență, care datează încă din 1885 ⁽¹⁾, și decizia ce publicăm astăzi re-produce în totul termenii vechei sale sentințe din 18 Iunie 1885, care a fost însă infirmată de Curtea de justiție din Geneva, pentru următoarele motive :

«Considerând că acei cari țin case de toleranță nu pot fi considerați ca făcând acte de comerț; că scopul principal al acestei exploatari nu poate fi considerat ca având un caracter comercial; că, dacă în mod accesoriu și în interesul exploatarei stabilimentului lor, ei fac câte-va acte de comerț, precum cumpărări de băuturi și produse alimentare, spre a le revinde, aceasta nu este suficient pentru a le da calitatea de comercianți; Pentru aceste motive, reformă sentința apelată și ridică starea de faliment, etc. ⁽²⁾.

Este, în adevăr, generalmente admis că casele de toleranță nu sunt stabilimente de comerț, obiectul speculațiunii lor fiind contrar bunelor moravuri. Ca atare, aceste stabilimente nu pot fi vindute, nici cedate cu titlu oneros, ca fonduri de comerț ⁽³⁾.

S'a decis, însă, cu-toate-acestea, că exploatatorul unei case de toleranță face acte de comerț și trebuie chiar să fie considerat ca comerciant, de câte-orî el cumpără *obicituit* fie mărfuri, ștose, costume, dantele, etc., pentru a le revinde sau închiria pensionarelor sale, fie produse alimentare, băuturi, etc., spre a le revinde clientelei sale, mai cu samă dacă, pe lângă stabilimentul său, el ține o cafenea sau un birt. În asemenea caz, ast-fel de antreprenor ar putea foarte bine fi declarat falit pentru datoriile sale comerciale, nedemnitătea profesiunii sale neputând să creeze, în favoarea lui, un privilegiu de natură a face ca toate obligațiile sale să fie civile și să-l poată sustrage de la formele și garanțiile riguroase edictate de Codul de comerț ⁽⁴⁾.

Așa dar, antreprenorul unei case de toleranță nu poate fi considerat ca comerciant și că face acte de comerț, atunci când exploatarea stabili-

mentului său formează obiectul principal al speculațiunii sale și când el nu face oare-care acte de comerț de cât în interesul acestei exploatari, cu ocaziunea vinđării sau închirierei lucrurilor cumpărate de dinsul, persoanelor care locuiesc în stabilimentul său, sau îl vizitează ⁽⁵⁾. Comercialitatea există, însă, cu toate consecințele sale, atunci când el speculează *in mod principal* și realizează beneficii asupra obiectelor pe care el le cumpără și le vinde sau le închiriază persoanelor care frecventează stabilimentul său. Numai cu această restricție, sentința ce publicăm astăzi poate fi juridică.

Exploatarea unei case de toleranță a dat loc la mai multe chestiuni delicate. Ast-fel, se decide că contractul de închiriere cu scopul de a stabili în imobilul închiriat o casă de toleranță, și în genere orî-ce convenție care ar avea de scop achiziția, exploatarea sau cesiunea unui asemenea stabiliment, se întemeiază pe o cauză ilicită, și ca atare, nu dă loc la o acțiune în justiție ⁽⁶⁾.

Pe baza acestor principii, Curtea de casație din Franța ⁽⁷⁾ a eliminat dintr'un tablou de ordine a creditorilor niște creanțe pentru servicii prestate într'o casă de toleranță, ca întemeiate pe o cauză contrară bunelor moravuri ⁽⁸⁾.

S'a decis, de asemenea, că prețul desfrânărilor și a consumațiilor facute într'o casă de prostituție nu pot fi cerute în justiție, nici opuse pe cale de compensație ⁽⁹⁾.

În fine, s'a decis că faptul de a stabili și de a exploata o casă de toleranță constituie prin el însuși o culpă și atrage responsabilitatea pentru daunele materiale și morale cauzate prin această culpă, proprietarilor vecini, chiar dacă asemenea stabiliment a fost autorizat de autoritatea competentă ⁽¹⁰⁾.

Când, deci, un proprietar își închiriază imobilul său, spre a ține în el o casă de toleranță, unui antreprenor, care exercită acest comerț necinstit, de și tolerat de lege ⁽¹¹⁾, nu există două fapte

⁽⁵⁾ Cpr. C. Aix, Sirey, 85. 2. 200.

⁽⁶⁾ Veđi t. V a Coment. noastre, p. 145, text și nota 1. Cpr. și C. din Alger, *Curierul Judiciar* din 1897, No. 29.

⁽⁷⁾ Veđi D. P. 91. 1. 484.

⁽⁸⁾ Veđi t. V sus citat, p. 145.

⁽⁹⁾ Veđi t. V a sus ăiselor Comentarii, p. 145, nota 4.

⁽¹⁰⁾ Cpr. C. din Alger (22 Februarie 1898) decizie publicată și adnotată de noi în *Revista de drept și sociologie*, anul II, No. 5, din 15 Februarie 1900, p. 547 urm.

⁽¹¹⁾ S'a ăis în adevăr, că prostituția este un rău necesar. Iată, cum se exprimă, în această privință, un autor englez, Lecky, în *European morals*: «La prostituée, type suprême du vice, est en même temps la gardienne la plus efficace de la vertu. Sans elle, la pureté inattaquée d'innombrables foyers domestiques serait souillée, et plus d'une qui, dans l'orgueil de sa chasteté préservée des tentations, ne pense à cette misérable femme que dans un dégoût mêlé d'indignation, au-

⁽¹⁾ Veđi Sirey, 85. 4. 21.

⁽²⁾ Veđi Sirey, 86. 4. 8, col. 2.

⁽³⁾ Veđi Pand. fr., *Actes de commerce*, 414. Cpr. C. Orléans, Sirey, 62. 2. 216.

⁽⁴⁾ Veđi în acest sens, o altă sentință tot a trib. comercial din Geneva, publicată în Sirey, 86. 4. p. 8, col. 2 și 3. Cpr. C. Colmar, Sirey, 66. 2. 364. Pand. fr., *Actes de commerce*, 414. Répert. Sirey, *cod v^o*, 184 urm. și *v^o Commerce*, 63. Nougier, *Actes de commerce*, 186. Lyon-Caen et Renault, *Tr. de dr. comm.*, I, 103, *in fine*.

deosebite, ci unul și același, care este cauza unică a daunei pricinuite.

De aceea, atât proprietarul cât și antreprenorul casei de toleranță pot, în specie, fi condamnați *in solidar* la daune către proprietarii caselor vecine, din cauza deprecierei adusă imobilelor lor, prin asemenea fapt, și aceasta chiar dacă imobilele în chestiune ar fi fost dobândite sau cladite de proprietarii actuali în urma deschiderii casei de toleranță (12).

Această soluție nu este însă admisă de toți autorii, și unii dintr'înșii, mai cu samă Demolombe (XII, 654), susține că exploatarea unei case de toleranță nu poate prin ea însăși să servească de basă unei acțiuni în daune din partea vecinilor, atunci mai cu samă când aceștia n'au fost victima vre-unui scandal exterior, ci impută numai proprietarului unui asemenea stabiliment faptul că el consacră proprietatea sa unei atare destinații. Motivele pe care se întemeiază acest autor sunt următoarele:

1° Fie care putând în genere să facă pe fondul său ceea ce voeste, fără ca nimic să nu treacă pe fondul altuia, *quatenus nihil in alienum imittat* (L. 8, § 5, *Si servitus vindicetur*, 8 5), antreprenorul unei case de toleranță usează de dreptul său, fără a trimite nimic pe fondul vecin: *nihil imittit in alienum*; și 2° asemenea stabilimente sunt tolerate numai în locurile în care proprietarii sau locuitorii pot mai în tot-deauna să se aștepte la atare vecinătate.

Cu toată autoritatea ilustrului profesor, jurisprudența este în sens contrar, pentru-că exploatarea unei case de toleranță, chiar autorizată aduce mai în tot-deauna o depreciere venală a imobilelor vecine, din cauza dificultății în care se găesc proprietarii acestor imobile de a le vinde, sau de a le închiria. De aceea, autoritățile comunale nici nu permit în genere deschiderea unor asemenea stabilimente de cât în locurile cele mai izolate și mai puțin frecventate.

Ast-fel, regulamentul pentru prostituatele din orașul Iași, de la 10 Iunie 1882, aprobat de Ministerul din Iașu, prin jurn. No. 649 din 2 Iulie același an, dispune prin art. 14, că matronele diriginte a unei case de prostituție sunt obligate a-și alege locurile stabilimentelor ce deschid, în străzi laterale și îndosite, departe de biserică

rait connu les tortures du remords et du désespoir. C'est sur cette créature dégradée et ignoble que s'assouviennent les passions qui eussent peut-être rempli le monde d'ignominie. Tandis que les croyances et les civilisations naissent, passent et disparaissent, elle demeure, prêtresse éternelle de l'humanité, fiévreuse pour les péchés du peuple». Veđi Yves, Guyot, *La prostitution* (Paris, 1883), p. 3.

(12) Veđi t. V a Coment. noastre, p. 491, 492, și a notația ce am publicat în *Revista de drept și sociologie*, loco cit., p. 551.

sau școli, în distanță cel puțin de 100 metri (13). Asemenea stabilimente nu pot fi deschise în vecinătatea grădinelor, în oteluri, birturi sau cârciume.

Aceste locuri se desemnează de autoritatea comunală în autorisația ce le se dă. După art. 13 din același regulament, nu pot ținea stabilimente de prostituție, de cât femeile măritate sau văduve, în virstă de 40 ani cel puțin, și care nu aū copii.

Și în vechea Romă, casele publice (*lupanaria* sau *fornices*) nu se puteau stabili de cât în partea orașului numită *Caelimontana*, lângă zidul de împrejurire, adecă la mahala (*suburbana*). Tot acolo erau casermele (*castra peregrina*), piețele publice (*macellum magnum*), și prăvăliile bărbierilor (*popinae, tabernae*).

Aceste case, foarte murdare, se compunea de un număr oare-care de celule (*cellae*), pe care era scris numele femeilor ce le ocupaū, și prețul favorurilor lor. Fie care celulă avea un pat (*pavimentum, cubiculum, pulvinar*), acoperit cu un macat (*lodix*) și o lampă (*lucerna*). Proprietarul acestor case se numia *leno*, iar profesiunea sa, *lenocinium*.

Casele publice nu puteau fi deschise înainte de 4 ore după amiaza, pentru a nu impiedica tineretul de a lua parte la exercițiile corpului. La fie care celulă, femeia care o ocupa se ținea în picioare (*prostibula*) și chiea pe trecători. De câte ori intra cine-va înăuntru, ușa se închidea și de asupra ei stătea scris cuvântul: *occupata*. Celula neocupată se numia *nuda*. Spre dimineață toate celulele se închideau, și femeile mergeau pe la casele lor.

Ospătătorii, hangii (*caupone, tabernae*), brutarii, cărnățarii, etc., țineaū mai toți femeii publice, și chiar propriile lor soții se dedeau acestui comerț lucrativ; de aceea, acești comercianți erau puși sub privigherea polițienească întocmai ca *lenones* și *meretrices*.

Până la imperiū, aceste localuri de depravare nu erau frecventate de cât de oameni din popor. Sub domnia lui Claudius și a lui Nerone, toate clasele sociale se întâlneau însă în aceste localuri (14).

Prostituția era liberă la Roma. Femeile măritate erau însă în genere oprite de a exercita această profesie. Ediliū erau însărcinați cu vizitarea caselor publice, *loca aedilem metuentia*. Ei erau opriți

(13) În orașul Nancy, pentru care Bismark a exprimat regretul că nu l-a anexat Germaniei, în urma războiului de la 1870—71, toate casele de toleranță sunt aședate în centrul orașului, în strada numită: *La rue du Maure qui trompe*, în dosul bisericei *St. Epvre*, la câți-va pași de frumoasa și cocheta piață *Stanislas*. Regulamentele noastre sunt deci superioare în această privință. Numai de s'ar aplica în realitate!

(14) Suetonius, *Claud.*, capit. 40; *Nero*, capit. 27; Tacitus, *Anale*, 13. Veđi D-r. Ed. Dupouy, *Médecine et mœurs de l'ancienne Rome* (Paris, 1885), p. 264, 265, nota 1.

însă de a se deda însi-și desfrâului, și scriitorul Aulus-Gellius ne istorisește că edilul Mancinus voinde să intre într-o noapte la o curtisană în renume, *Mamilla*, aceasta din urmă l'a gonit cu pietre ⁽¹⁵⁾.

În una din acele celule murdare, de care ne vorbesc scriitorii români, o împărăteasă, soția lui Claudius, Mesalina, venea, spre rușinea omenirii, de se prostituia în fie care noapte, după cum ne atestă poetul Juvenalis, în satira: *de mulieribus*.

Acolo, sub numele de Lycisca, mama lui Britanicus se dădea celui dintâi venit, cerând de la fie-care răsplată favorurilor sale.

«Et resupina jacens multorum absorbit ietus».

Ea nu vrea să plece de cât cea din urmă, și părăsește acest loc infect mai mult obosită de cât sătulă. Cu ochii stinși, înegriți de fumul lămpii, minjita de cel întâi venit, ea nu pleacă de cât cu părere de rău, spre a duce rușinea și infamia în patul împărătesc.

«Clausit, adhuc agidae redigae tentigine vulvae
Et lassata viris, sed non satiata recessit».

«Lorsque le proxénète ordonne de partir,
La dernière, à regret, par l'heure poursuivie,
Elle sort fatiguée et non pas assouvie.

Et du réduit impur, témoin de ses excès,
De la lampe fétide au plafond suspendue,
L'odeur, à son retour, sur ses pas répandue,
Jusqu'à sur l'oreiller du stupide empereur
De son infâme nuit va révéler l'horreur» ⁽¹⁶⁾.

Iată, în ce stare ajunsese moravurile romane. Când un popor se scoboară atât de jos, el este menit să dispară de pe fața pământului, și dispariția sa este o fericire pentru omenire.

D. Alexandresco

In chestia Doctoratului în drept

Publicăm astăzi scrisoarea ce d-l N. S. Stănescu, mare proprietar din Prahova a adresat Directorului nostru, în chestia Doctoratului în drept. După sărbători, vom publica și alte scrisori:

Domnule Profesor:

În calitate de cititor al ziarului *Curierul Judiciar*, am avut în tot-de-a-una fericita ocaziune de a mă instrui și a câștiga cunoștinți în știința dreptului din diferitele Articole și Monografii scrise cu multa competență de D-v în citatul ziar.

Am mai avut ocazia de a asista la cursurile unor Profesori de la Iași, precum și la examene, și m'am putut convinge prin mine însu-mi de cele ce afirmați în *Curierul Judiciar*, cu privire la Profesorii din a doua Capitală a țării.

Dați-mi deci voie, Domnule Profesor, de a-mă asocia și eu, din toată inima pe lângă cei-alți, la protestarea Profesorilor ieșeni, prin care se dă o lecție bine meritată unui debutant, care, în ziarul *Dreptul*, a avut cutesanța și îndelicateța să susție că Facultatea din Iași, în loc de a fi mărită cu crearea Doctoratului, să fie desființată; lucru la care el stăruie și în răspunsul obrasnic pe care îl face articolului D-voastră.

Trebue ca cine-va să ignoreze cu desăvârșire tot ce s'a produs în știința dreptului la noi în țară, sau să fie lipsit de bunul

⁽¹⁵⁾ Vezi Dupouy, loco cit., p. 265, ad notam.

⁽¹⁶⁾ Juvenal, satira VI, de mulieribus, trad. Dubos.

simț cel mai elementar, pentru ca să aibă îndrăsneala să scrie contra unei Facultăți, care are norocul să vă aibă pe D-voastre de decan, pe cîte Profesori, ca Planiol, Saleilles și alții, și fac o onoare să vă citeze, după catedră, la cursurile lor.

Cei-Palți profesori, ca Domnii Burada, Longinescu, Cuza, Dimitriu, Antonescu, Cantacuzen și alții, sunt destul de cunoscuți, pentru ca să nu am eu nevoie ai apăra aci.

Comitetul de redacție al ziarului *Dreptul* (pe care îl felicitiez pentru achiziția acestui scriitor), prin Primul său redactor, a desaprobat în totul faptul încalificabil a acestui domnișor, printr-o scrisoare apărută zilele trecute în *Adevărul* și în alte ziare. Ce satisfacție mai mare voiți de cât aceasta? Toată lumea se leapădă de el; lăsați-l și D-v în plata Domnului și nu îi mai răspundeți (de și am observat că nu îi pronunțați numele); îi faceți prea multă onoare.

Nu vedeți că omul suferă de grandomanie, de insomnie și de mâncărime la limbă?..

De alt-fel, Pați trimes foarte bine acolo unde se cuvine spre a-și răcori nițel ideile.

Câte-va dușuri de apă rece, în adevăr nu 'i-ar strica.

Zilnic se ridică protestări din toate unghiurile țării contra ideilor insalubre a acestui Domnișor, care caută cu ori-ce preț a face să se vorbească de el. Acei competenți au arătat, însă, de câtă sollicitudine și dragoste se bucură corpul Profesorial al Facultății Juridice din Iași din partea opiniei publice.

De sigur că lecția ce i-ați dat îi va servi ca pe viitor să fie cu mai mult respect pentru oamenii ce se sacrifică binelui public, și cari fac onoare țării lor.

N. Stăncu Stănescu

Ploiești, 20 Martie 1904

Doctor în drept

BIBLIOGRAFIE

Emfiteosa (Besmanul sau Embaticul) este titlul unei Tese de licență, susținută în mod strălucit mai zilele trecute, înaintea Facultății juridice din Iași, de d-l Gr. N. Theodor. Tinarul licențiat dedică conștiincioasa sa lucrare Directorului nostru, *ca o protestare în contra adversarilor Facultății juridice din Iași*. Iată acea dedicația, plină de inimă și de căldură:

«Inchinăm această lucrare, ca semn de omagiu și admirațiune, Ilustrului Jurisconsult, Savantul Profesor și Decan al Facultății de Drept din Iași: Domnului *Dimitrie Alexandresco* care, ca neîntrecut comentator al Dreptului Civil Român, în urma unei munci titanice, lasă neamului românesc o operă monumentală în știința Dreptului, apreciată chiar de străini, și care operă a ridicat la înălțimea cuvenită prestigiul Facultății Juridice din a doua Capitală a Țării».

Un tinar care găsește asemenea cuvinte pentru profesorii la a căror știință s'a adăpat, nu poate fi de cât un tinar distins și plin de viitor. Îi urăm din tot sufletul nostru un succes deplin în noua carieră în care intră.

Iscoad.

— x —

A apărut în Tipografia, *Voința Națională* o broșură de 238 pagini, conținând: *Discursurile rostite de membrii Partidului Național-Liberal: D Sturdza, V. Lascăr, Ion I. C. Brătianu, Emil Costinescu, C. Dimitriu, Ștefan Ioan, M. Moisescu, Em. Culoglu, D-r I. G. Radovici, C. Cernescu, Vintilă I. Brătianu, V. Antonescu, M. G. Orleanu și G. Dragu, în discuțiunea răspunsului la mesagiul tronului (sesiunea parlamentară 1903-1904). Prețul 2 lei.*

Rugăm, în mod stăruitor, pe toți abonații rămași în întârziere cu plata abonamentelor, să trimită plata prin mandat poștal adresat numai către Administrația ziarului *Curierul Judiciar*.